

Registre for vanndata

Av Bo Wingård

Bo Wingård er cand.real. fra Universitetet i Oslo og fagsjef i Norges- Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

*Innlegg på møte i Norsk Vannforening
18. oktober 1983.*

1. Fysiske vanndata omfattes av meteorologiske og hydrologiske data. De store nasjonale datainnsamlende institusjonene innen dette området er: Det norske meteorologiske institutt og Hydrologisk avdeling ved Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen. Databehandlingen ble gjennomført på EDB allerede tidlig i 1960-årene. Det er i dag bygget opp omfattende dataarkiver hvor svært store datamengder lagres rutinemessig. I forbindelse med disse dataarkivene er det også bygget opp programbibliotek med et variert tilbud av brukerprogrammer.

Det vesentligste data-arbeid som foregår både nasjonalt og lokalt utføres i samarbeid med disse to institusjonene. På denne måten unngås unødig dobbeltarbeid, samtidig som det spares ressurser. Det er utarbeidet klare retningslinjer og utviklet brukbare arbeidsdelinger mellom institusjonene, og mellom de data-innsamlende institusjonene på det lokale planet.

2. Allerede tidlig i utformingen av den maskinelle databehandlingen ble behovet for sentralisert/desentralisert data-arbeid tatt opp. Dette har vært diskutert ofte helt frem til slutten av 1970-årene. Man har gjennom diskusjoner og forsøk kommet frem til at en desentralisert databehandling fungerer best. Dette betyr at hver enkelt institusjon har ansvaret for

sin egen databehandling. Utviklingen på EDB-siden har bekreftet dette. Mindre lokale anlegg som kan kommunisere med andre anlegg er lettere å vedlikeholde og oppdatere, og kan lettere tilpasses den enkelte institusjons krav til databehandling.

3. Desentraliserings-tanken har ført til at det er behov for å få en oversikt over data som finnes på de enkelte institusjonene. I slutten av 1970-årene arbeidet man med å få definert og etablert et system for registrering av målepunkter i vassdrag. Resultatet ble Vassdragsregisteret med det tilhørende Stedfestingssystemet. Landetss vassdrag er delt inn på en slik måte, og stedfestingen av vassdragsaktiviteter er foretatt slik at systemet kan gi opplysninger om hvilke aktiviteter som foretas av hvilke institusjoner. Arbeidet er utført ved Statistisk Sentralbyrå og Vassdragsdirektoratet i samarbeid med andre statlige institusjoner. Vassdragsregisteret ventes operativt fra 1985. Det som er spesielt med Vassdragsregisteret, at det er anledning til å søke etter informasjonen innen et spesifisert vassdrag. Registeret legges opp på Nord-100 maskiner for å kunne brukes lokalt bl.a. av fylkenes miljøvernvedelinger.

4. Tiden er inne til å diskutere omfanget og organiseringen av kjemiske og biologiske vanndata. NTNF-programmet Miljøvirkninger av Vassdragsutbygging har i

den forbindelse bestemt å opprette en planleggingsgruppe for vurdering av behovet for referansearkiv og databaser for data om miljøvirkninger av vassdragsutbygging. Arbeidet skal innrettes mot å vurdere etablering av et referansearkiv for utredninger og forskningsrapporter på cmrådet miljøvirkninger av vassdragsutbygging. Man skal også vurdere behovet og mulighetene for å få etablert et nasjonalt tverrinstitusjonelt system for data-

lagting og datautveksling på området miljøvirkninger av vassdragsutbygging. Det er særlig innenfor fagområdet biologi at behovet for et felles system for referansearkiv og databehandling har vist seg å være nødvendig. Man skal legge merke til at NTNF-programmet ikke ønsker å bygge opp en nasjonal database, men poengterer den desentraliserte ansvaret ved å få utredet et felles *system og et referansearkiv*.